

**Aan hoogerwaarde pater Jozef Wouters,  
abt-generaal van de orde van de reguliere kanunniken van Prémontré**

Ik heb het heugelijke nieuws ontvangen dat u een jubileum aangekondigd heeft om de 900<sup>ste</sup> verjaardag te vieren van de stichting door de heilige Norbertus van de abdij van Prémontré, de eerste gemeenschap waaruit de orde van de reguliere kanunniken van Prémontré ontstaan is.

De heilige Norbertus wordt terecht beschouwd als een van de meest krachtvolle uitvoerders van de Gregoriaanse hervorming. Geboren omstreeks 1075, werd hij na zijn kerkelijke studie kanunnik van het kapittel van Xanten. Door de bisschop van Keulen, Frederik, werd hij geïntroduceerd aan het hof van keizer Hendrik V. Zo raakte Norbertus al vroeg betrokken bij de gebeurtenissen die de 12<sup>de</sup> eeuw inluiden. Terwijl de keizer en de vorsten aanspraak maakten op het recht om persoonlijk te interveniëren bij de benoeming van bisschoppen en abten door mensen te begunstigen op wie zij gesteld waren, groeide er in de Kerk een nieuwe gevoeligheid voor de eisen van het Evangelie en de eigen zending van de clerus. Niet weinig mannen en vrouwen, door God beziel, stelden de gehechtheid van bedienaren van de Kerk aan louter wereldse belangen in vraag. Norbertus was een van hen.

Toen hij in 1115, het jaar waarin de Investituurstrijd zijn hoogtepunt bereikte, moest kiezen tussen de paus en de keizer volgde hij bisschop Frederik van Keulen. Hij ging een geestelijke weg, die hem zou leiden tot een echte bekering na een lang proces van onderscheiding. Norbertus gaf zijn leven aan het hof op en besloot om te leven *solo Christo duce*: hij omhelsde een levensstijl, die geïnspireerd werd door de apostelen. Op één en dezelfde dag tot diaken en priester gewijd, deed hij afstand van de verfijnde kleding van de hoveling en trok het kled aan van de boeteling. Eerst probeerde hij zijn broeders van het kapittel van Xanten ervan te overtuigen een nieuwe levenswijze aan te nemen, die nauwer aansloot bij de eisen van het Evangelie, maar tevergeefs. Daarom besloot Norbertus meerdere geestelijke adviseurs te raadplegen: de benedictijner abt Kuno van Siegburg en de kluizenaar Liudolfus. In Rolduc leerde hij een gemeenschap van hervormde reguliere kanunniken kennen, die hun leven gebaseerd hadden op de regel van Sint-Augustinus. Zo begon hij boete en bekering te prediken en een leven van gebed en versterving te leiden. Dikwijls en zelfs dagelijks vierde hij de eucharistie, wat toen ongebruikelijk was.

De gemeenschappen van uw orde hebben deze erfenis aanvaard en gedurende negen eeuwen hun zending vervuld in de geest van de regel van Sint-Augustinus, trouw aan de overweging en de verkondiging van het Evangelie, puttend uit het mysterie van de eucharistie, bron en hoogtepunt van het leven van de Kerk.

Omwille van deze levenswijze werd Norbertus steeds meer bekritiseerd: hij leefde als een ascetisch kluizenaar, maar ontving nog steeds het inkomen waarop hij recht had als kanunnik; hij preekte, maar met welk mandaat? Onder druk gezet, koos Norbertus voor een rondtrekkend leven. Geïnspireerd door de zending van Jezus' apostelen, begaf hij zich naar Saint-Gilles in de Provence. Hij liep te voet, met slechts één gewaad, een mantel en een stok, en de benodigdheden voor de eucharistieviering, die hij altijd meedroeg, vergezeld van twee medepelgrims. Aangekomen te Saint-Gilles, ontmoette hij paus Gelasius II, die hem de

toestemming verleende om te werken als apostolisch prediker. Vandaag, meer dan ooit, beste broeder, is de verkondiging van de Blijde Boodschap noodzakelijk. Ze vereist van iedereen en met name van de priesters een edelmoedige inzet en – meer nog – een sterke overeenstemming tussen de boodschap die verkondigd wordt en het persoonlijk en gemeenschappelijk leven.

Sinds zijn bekering en gedurende heel zijn leven, was Norbertus een trouwe dienaar van het Evangelie en een liefhebbende zoon van de Kerk, gehoorzaam aan de paus. Om de bevestiging te bekomen van zijn statuut als prediker en om de nieuwe paus te ontmoeten, Calixtus II, verkozen in 1119, keerde hij terug naar het noorden van Frankrijk. Daar ontmoette hij zijn jeugdvriend, bisschop Burchard van Kamerijk, die zich verwonderde over zijn veranderde levensstijl. In deze omstandigheden, ontmoette Norbertus Hugo van Fosses, de kapelaan van de bisschop van Kamerijk. Ook Hugo wou een leven leiden, dat meer in overeenstemming was met het Evangelie en herkende in deze ontmoeting een gave van de Voorzienigheid. Met toestemming van zijn bisschop, werd Hugo een gezelschapgenoot van Norbertus en volgde hem. Later zou hij de eerste abt van Prémontré worden.

De biografieën van Norbertus vertellen hoe hij onderweg zieken genas, boze geesten uitdreef en oude geschillen tussen adellijke families wist te beslechten. Dit verzoeningswerk bracht vrede in gebieden waar de bevolking zeer te lijden had onder aanhoudende plaatselijke oorlogen. Daarom wordt Norbertus beschouwd als een apostel van de vrede. Hij deed het werk van God, handelend in de naam van Christus' liefde. De oude schrijvers benadrukken dat Norbertus zich altijd terugtrok in gebed, alvorens erop uit te gaan en verzoening te bewerken en de vrede te herstellen; en dat hij altijd trouw de eucharistie vierde om de Heer te ontmoeten, van wie hij het werk wou doen.

Onderweg naar Reims om ontvangen te worden door Calixtus II, ontmoette Norbertus Bartholomeus, bisschop van Laon, die hem voorstelde zich in zijn bisdom te vestigen. Hij stelde hem verschillende mogelijke plaatsen voor. Dit gebeurde in 1120, en Norbertus koos het dal van Prémontré. Daar bracht hij een groep volgelingen samen met wie hij een intense dialoog voerde over de aard van hun beginnende gemeenschap. Omdat velen, zoals hij, kanunniken waren, deden ze allen professie als kanunniken volgens de regel van Sint-Augustinus, op Kerstdag 1121, de stichtingsdatum van de gemeenschap van Prémontré. Deze professie, in de context van de grote Gregoriaanse beweging der kanunniken, was een bevestiging en verdieping van hun oorspronkelijk engagement. Dit is ook, beste broeder, de betekenis van jullie professie, die een sterke band legt tussen ieder lid van de gemeenschap en zijn eigen kerk. In deze professie is de zending geworteld om te bidden *voor* en *met* de hele Kerk.

Vanaf het begin, oefende Prémontré een grote aantrekkingskracht uit. Veel mannen en vrouwen sloten zich bij de gemeenschap van kanunniken aan, die een afspiegeling wou zijn van de vroegchristelijke Kerk, zoals deze beschreven wordt in de Handelingen van de Apostelen. De vurige geestdrift van het begin werd gestructureerd in een sober religieus leven, waar gastvrijheid en zorg voor de armen en de pelgrims integraal deel van uitmaakten. Vanaf het begin hebben de premonstratenzers blijk gegeven van een grote inzet voor de mensen buiten de gemeenschap door hen welwillend op te vangen. Zo ontstonden snel

nieuwe gemeenschappen, die de levensstijl van Norbertus volgden. Verschillende bestaande gemeenschappen vroegen om aangesloten te worden bij Prémontré.

Beste zonen en dochters van Sint-Norbertus, behoud steeds deze openheid van hart, die ook de deuren van uw huizen opent, om hen te ontvangen die een geestelijk begeleider zoeken of die om materiële hulp vragen of die willen delen in jullie gebed. Moge jullie liturgie steeds “kanonikaal” zijn, dat wil zeggen: God prijzend *voor* het volk van God en *met* het volk.

De sterke band van Norbertus met de eucharistie is nog steeds een inspiratiebron voor jullie apostolisch leven. In 1124, op verzoek van de bisschop van Kamerijk, ging hij naar Antwerpen, waar hij geconfronteerd werd met de gevolgen van de “storm” die er veroorzaakt was geweest door Tanchelm en zijn volgelingen. Zij ontkenden de geldigheid van de sacramenten, in het bijzonder van de eucharistie, die gevierd werden door priesters die in concubinaat leefden. Norbertus weerlegde deze ketterij. Vanwege deze episode, werd hij vanaf de katholieke reformatie beschouwd als een apostel van de eucharistie. Als een voorbeeld van geloof voor allen, in het bijzonder voor de priesters, putte Norbertus altijd kracht uit de eucharistieviering, in het bijzonder in crisissituaties of wanneer hij geconfronteerd werd met moeilijke opdrachten.

Enkele jaren na de stichting van Prémontré, toen hij in 1126 aartsbisschop van Maagdenburg werd, keurde paus Honorius II zijn levensideaal goed, conform de regel van Sint-Augustinus in de gemeenschappen die onder zijn leiding stonden. Norbertus keerde nooit terug naar Prémontré, maar stichtte meerdere andere gemeenschappen van kanunniken in zijn bisschopsstad, waarvan sommige zich inzetten voor de evangelisatie van de omliggende gebieden. Als aartsbisschop bleef hij trouw aan zijn oorspronkelijke evangelische inspiratie en stond de paus bij in zijn strijd met de keizer. Daarbij deed hij alle mogelijke moeite om goede betrekkingen tussen hen tot stand te brengen, terwijl hij het beginsel van de vrije benoeming tot kerkelijke ambten hoog hield.

In 1128, nam Norbertus ontslag als verantwoordelijke van de gemeenschappen die onder zijn leiding stonden. Ze werden abdijen, die elk bestuurd werden door een abt. Hugo van Fosses werd toen de eerste abt van de abdij van Prémontré. Hij slaagde erin om het groeiende aantal gemeenschappen te verenigen binnen een orde, voorzien van eigen statuten en een generaal kapittel als haar hoogste gezag.

Negen eeuwen later zijn we dankbaar voor de beweging die de heilige Norbertus op gang gebracht heeft. Hij kon lering trekken uit bestaande, beproefde structuren van monastieke oorsprong, maar hield duidelijk vast aan de identiteit van de leden van zijn orde als reguliere kanunniken. Tijdens deze lange periode, werden ook veel vrouwen gegrepen door het norbertijner ideaal. Ook vandaag wijden ze zich vooral aan het contemplatieve leven. Bovendien sluiten ook veel leken, terwijl zij in de wereld blijven, zich bij jullie gemeenschappen aan, volgens verschillende vormen van affiliatie. Van hun kant, delen verschillende congregaties van zusters jullie spiritualiteit. Zij zetten zich in voor het apostolaat, in het bijzonder voor de dienst aan mensen die het meest kwetsbaar zijn, omwille van hun maatschappelijke positie, hun gezondheid of hun ouderdom.

De premonstratenzer abdijen hebben, over de eeuwen heen, een intense relatie ontwikkeld met hun territorium, omdat vanaf het begin talrijke kanunniken zich gewijd hebben aan de parochiezielzorg. Bijgevolg zijn de abdijen niet alleen actief geweest in de zorg voor en de opvang van armen, ze hebben ook contacten gelegd en behouden met mensen uit alle lagen van de bevolking. Zo blijft de inspiratie van Sint-Norbertus levendig en is zij nog steeds een van de rijkste van de universele Kerk. Jullie stichter leefde in vele en verschillende milieus, maar hij liet zich altijd leiden door het Evangelie. Of het nu was als rondtrekkend prediker, als overste van een gemeenschap of als bisschop, hij bleef luisteren naar God en zijn broeders. Hij kon de weg onderscheiden, die gevolgd diende te worden in de verschillende omstandigheden van het leven, zonder zijn fundamentele inspiratie uit het oog te verliezen.

Mogen de premonstratenzers, nu verspreid over de vijf continenten, op voorspraak van de zeer heilige Maria, die door Sint-Norbertus gekozen werd tot patrones van de abdij van Prémontré en die later uitgeroepen werd tot koningin van de orde, steeds trouw blijven aan een leven *ad instar Apostolorum*.

Geliefde broeder, als onderpand van overvloedige hemelse genaden verleen ik een bijzondere apostolische zegen aan u en aan alle leden van de orde, aan de religieuzen en leken die verbonden zijn met uw gemeenschappen.

*Rome, Sint-Jan van Lateranen, 6 juni 2021, gedachtenis van Sint-Norbertus.*

*Gezegeld en getekend,*

*Franciscus*